

Asia Tekijänoikeus käyttöliittymäpiirustuksiin

Hakija L

Annettu 15.11.2016

Tiivistelmä

Tietokoneen käyttöliittymäpiirustukset tai mikään niiden yksittäinen elementti ei ilmentänyt tekijänsä omaperäisiä luovia valintoja siinä määrin, että ne olisivat olleet tekijänoikeuslain 1 §:n tarkoittama teos.

LAUSUNTOPYYNTÖ

1. Hakija on pyytänyt tekijänoikeusneuvostolta lausuntoa siitä, ovatko rekisteröityä yhteisömallisuoja nauttivan tietokoneen käyttöliittymän yhteisömallihakemuksen liitteenä olleet piirustukset suojattuja töitä tekijänoikeuslain mukaisesti.
2. Hakijan mukaan kuvien tekijänoikeudet on erillisellä sopimuksella siirretty hänelle.
3. Hakija on liittänyt lausuntopyyntöönsä siinä mainitun graafisen liittymän yhteisömallirekisteröintitodistuksen siihen kuuluvine piirustuksineen.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

4. Tekijänoikeuslain (404/61) 55 §:n mukaan tekijänoikeusneuvosto antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta. Näiden lausuntojen luonne ei ole sitova.

Käyttöliittymäpiirustusten tekijänoikeussuoja

5. Tekijänoikeuslain 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on yksinoikeus teokseen. Säännös sisältää

esimerkkiluettelon suojattavista teostyypeistä. Tekijänoikeussuojaa saavat esimerkiksi kirjalliset teokset kuten kartat ja muut selittävät piirustukset.

6. Tekijänoikeuslain 1 §:n mukaiselta teokselta edellytetään, että sitä voidaan pitää tekijänsä itsenäisen luovan työn omaperäisenä tuloksena. Luova työ ilmenee tekijän tekemissä valinnoissa työn valmistusprosessin aikana. Riittävän omaperäisten valintojen tuloksena syntyvä työ ylittää teoskynnyksen eli saavuttaa teostason. Suojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia. Ratkaisu teoskynnyksen ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla.
7. Euroopan unionin tuomioistuin katsoi 16.7.2009 antamassaan tuomiossa C-5/8 (Infopaq International), että tekijänoikeutta voidaan soveltaa ainoastaan sellaiseen aineistoon, mikä on omaperäinen siinä mielessä, että se on tekijänsä luovan henkisen työn tulos. Sama tuomioistuin katsoi 1.12.2011 antamassaan ratkaisussa C-145/10 (Painer), että teos voi saada tekijänoikeussuojaa, jos se on tekijänsä henkisen luomistyön tulos siten, että se kuvastaa tekijän persoonaa ja siitä käyvät ilmi tekijän vapaat ja luovat valinnat teosta tehtäessä. Kansallisen tuomioistuimen tehtävä on ratkaista lopullisesti, ylittyykö teoskynnys.
8. Euroopan unionin tuomioistuin katsoi 22.12.2010 antamassaan tuomiossa C-393/09 (Bezpečnostní softwarová asociace), että graafinen käyttöliittymä voi saada tekijänoikeussuojaa teoksena, jos se on tekijänsä henkinen luomus. Arvioinnissa on otettava huomioon muun muassa graafiseen käyttöliittymään kuuluvien osien erityinen sijoittelu tai suunnittelu, jotta voidaan määritellä, mitkä osat täyttävät omaperäisyysedellytyksen. Graafisen käyttöliittymän osat, joita luonnehtii ainoastaan niiden tekninen tehtävä, eivät voi täyttää tätä edellytystä.
9. Teoksen osa saa tekijänoikeussuojaa, jos osaa sellaisenaan voidaan pitää ilmauksena tekijänsä henkisestä luomistyöstä. Tekijänoikeus ei suojaa teoksen ideaa, periaatteita tai tietoja, vaan sitä ilmenemismuotoa, johon ne on teoksessa saatettu. Tekijänoikeussuoja ei siten estä kahta tai useampaa henkilöä esimerkiksi tekemästä piirrosta samasta kohteesta tai hyödyntämästä samaa ideaa.
10. Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EY) 6/2002, (12.12.2001) 96 artiklan 2 kohdassa todetaan, että yhteisömallilla suojattu malli voi saada suojan myös jäsenvaltioiden tekijänoikeuslainsäädännön nojalla siitä päivästä lähtien, jona malli on luotu tai

saatettu johonkin muotoon. Kukin jäsenvaltio määrää näin myönnettävän suojan laajuuden ja edellytykset sekä vaadittavan omaperäisyyden. Sama asia on mainittu myös asetuksen 32. johdantolauseessa.

Analyysi ja johtopäätökset

11. Tekijänoikeusneuvosto on arvioinut sille toimitettua materiaalia. Lausuntopyynnön kohteena on seitsemän tietokoneen graafista käyttöliittymää kuvaavaa piirustusta jotka sisältyvät 13.8.2013 tehtyyn Euroopan yhtenäistämismääräysviraston rekisteröityä yhteisömallia koskevaan päätökseen. Kyseessä olevaan graafiseen käyttöliittymään on rekisteröintitodistuksen mukaisesti myönnetty rekisteröity yhteisömalli mm. näyttöruutuina käyttöliittymällä, graafisena liittymänä ja internetsivuina.
12. Kuten edellä on mainittu, yhteisömallilla suojattu malli voi saada suojan myös jäsenvaltioiden tekijänoikeuslainsäädännön nojalla. Suojan edellytykset ovat kuitenkin erilaiset. Yhteisömalliasetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan malli suojataan yhteisömallilla vain, jos se on uusi ja luonteeltaan yksilöllinen. Aiemmin mainittu tavoin itsenäiset ja omaperäiset teokset saavat suojaa tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisesti. Tekijänoikeuslaissa ei lähtökohdaisesti rajata mitään teostyyppiä teossuojan ulkopuolelle, kuten tekijänoikeusneuvoston lausunnossa TN 2004:10 on todettu.
13. Selkeissä ja tyylipuhtaissa piirroksissa näyttöruuduilla esiintyy esimerkinomaisesti lukuisia (6-32) tarjousten kohteena olevia esineitä alaruuduissaan, sekä kirjoitettuna mm. tarjoukseen, rahoitukseen ja aikaan liittyviä tietoja numeerisesti. Lisäksi piirroksissa esiintyy samanaikaisesti omassa tilassaan ns. dialogiruutu, profiiliruutu sekä network-ruutu. Joissakin piirroksissa näkyy samanaikaisesti näiden päällä osittain erilaisia kaupankäynnin toimintoja mahdollistava toimintoikkuna siihen liittyvine toimintovaihtoehtoineen.
14. Piirroksiset ovat mustavalkoisia ja niissä olevat esinekuvat ovat yksinkertaisia ja pelkistettyjä. Kuviin liittyvät sanat ovat yksittäisiä tai lyhyitä lauseita, jotka liittyvät läheisesti käyttöliittymän taustalla olevan ohjelmiston toimintaan ja kaupankäynnin kohteisiin. Tekstin esitysmuoto on yleinen ja tavanomainen. Yllä mainittujen dialogi-, profiili- ja network -ruutujen sekä eri toimintoikkunoiden selkeä asettelu on samoin ilmaisultaan yksinkertaista ja pelkistettyä. Kaikissa edellä mainituissa eri elementeissä ilmaisutavan on ilmeisesti sanellut merkittävältä osin nii-

den tekninen tehtävä ja toiminnalliset näkökohdat. Mitään yksittäistä kuvaa tai tekstiosuutta ei siten voi yksittäisenä tai ruudulla kokonaisuutena pitää tekijänsä vapaita ja luovia ja valintoja ilmentävänä ja persoonaa kuvastavana siinä määrin, että ne ylittäisivät teoskynnyksen.

15. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että edellä esitetyin perusteluin ja huomioiden teknisten ja toiminnallisten vaatimusten osin sanelema ilmaisumuoto, kyseessä olevat seitsemän käyttöliittymäpiirustusta kokonaisuutena tai mikään niiden kirjallisista tai piirroselementeistä yksittäisenä ei ole siinä määrin itsenäinen ja omaperäinen, että se ylittäisi teostasoon.

Puheenjohtaja   Marcus Norrgård

Sihteeri   Perttu Virtanen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Marcus Norrgård (puheenjohtaja), Taina Pihlajarinne, Olli Pitkänen, Maria Rehbinder, Anne Salomaa, Satu Kangas, Marja Heikkilä-Kauppinen, Tuula Hämäläinen, Anniina Dahlström, Martti Kivistö, Jussi Mäkinen ja Antti Kotilainen.